

Kainuun ELY-keskus
Kajaani
kirjaamo.kainuu@ely-keskus.fi

Asia: Muistutus Talvivaara Sotkamo Oy:n tarkkailusuunnitelmasta

MUISTUTTAJA

Iisalmen Luonnon Ystävien Yhdistys ry (ILYY), Iisalmi
Luontomuseo/Kirkkopuistonkatu 9, 74100 Iisalmi
Iisalmi.luontomuseo@gmail.com
Puh. 0407212618, Y-tunnus 0758532-0

ASIANOSAISUUS

Suomen luonnonsuojeluliiton paikallisyhdistyksistä ensisijaisesti ILYY valvoo Ylä-Savon ympäristön ja luonnon tilaa.

ILYY on Ympäristönsuojelu- (YSL), luonnonsuojelu- (LSL), maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) sekä vesienhoitolain (VHL) mukaisesti asianosainen, koska toimialueeseen kuuluu Sonkajärvi, osana Ylä-Savoa.

Tarkkailun laajuus

Tarkkailu tulee ulottua vähintään Syväri-järvelle saakka. Tämä sen takia, että haitta-aineiden kulkeutuminen reittivesistössä on havaittu Lastukoskella saakka. Tarkkailu tulee ulottaa niin kauas, että vaikutusta ei ole enää havaittavissa. Vain näin saadaan riittävä vertailuaineisto.

Tarkkailupisteitä tulee lisätä niin Haajaistenjärveen kuin Kiltuanjärveen. Haajaistensalmessa virtaus on usein päinvastainen ja näin ollen järveen todennäköisesti kerääntyy haitta-aineita.

Tarkkailun kohdentaminen

Näytteitä pitäisi ottaa myös vesistöjen syvänteistä, sillä sulfaatti lisää veden ominaispainoa ja sulfaattipitoinen vesi kulkee pohjia pitkin eteenpäin ja kerrostuu syvänteisiin. Kaivokselta Lumijoelle tulevaa virtaamaa tulee seurata ns. juoksuosoja-Lumijoki liittymässä jatkuvatoimisella virtausmittarilla joka mittaa myös tarkkailusuunnitelmassa esitetyt parametrit.

Tarkkailusuunnitelmaa hyväksyessä tulee velvoittaa mittaamaan ainakin virtaamaa, pH:ta ja sähkönjohtavuutta jatkuvatoimisesti, kaikilta purkupisteiltä. Jatkuvatoimisen mittauksen rinnalla tulee ko. suureita mitata myös käsikäyttöisillä mittareilla tietyin välein mittausten luotettavuuden varmistamiseksi. Tulokset tulee olla reaaliaikaisesti näkyvillä avoimessa internetissä.

Kalastustiedustelu /-kirjanpito

Kalastustiedustelua tulee tehostaa. Kaivos osallistuu yhteistarkkailuperiaatteella myös Savon Voima Oyj:n kalataloustarkkailuun, joka sisältää mm. kalastustiedustelun Laaka- ja Kiltuanjärvellä kolmen vuoden välein. Tämä tiedustelu on tullut vain valtionvesialueiden pyyntiluvan hankkineille. Tietojemme mukaan Laakajärvi-Kiltua vesialueen pyyntiluvan hankkijoiden määrä on täysin romahtanut. Tiedustelu tulee kohdentaa myös muihin vesialueiden haltioihin. Kolmen vuoden tiedusteluväli on aivan liian pitkä. Tiedusteluväli tulisi lyhentää 2 vuoteen.

Kalastuskirjanpito on ulotettava Laaka- ja Kiltuanjärveen ja sitä ei saa lopettaa Kivijärvessä.

Metallien seuranta kaloissa

Kalojen metallipitoisuuksia tulee seurata kerran vuodessa Laaka- ja Kiltuanjärvässä. Yksityisten kustantamissa tutkimuksissa on havaittu kohollaan olevia lyijy- ja elohopeapitoisuuksia.

Vesikasvitutkimus

Kasvillisuuden paluun todentaminen ja päästöjen vähentyminen nähtäisiin niin Kolmisoppi on pidettävä mukana tutkimuksessa.

Vesisammalien metallipitoisuus

Laaka- ja Nurmijoki on pidettävä mukana jotta nähdään miten metallipitoisuus muuttuu.

Kangasrouskut

Suunnitelmassa todetaan, että jatkossa kangasrouskun raskasmetallipitoisuuksia seurataan vuonna 2018 ja sen jälkeen kuuden vuoden välein (v. 2024 jne). Tämä on aivan liian harvoin sillä laskeumat Talvivaaran kokoluokan kaivoksessa ovat suuret. Mikäli seuranta tapahtuisi 6 vuoden välein, ei pystytä reagoimaan riittävän nopeasti muutoksiin. Kaksi vuotta olisi sopiva tarkkailuväli.

Talousvesikaivot

Myös Vuoksen vesistön puolella olevia talousvesikaivoja tulee sisällyttää seurannan piiriin. Koirakosken vedenottamoista pitää ottaa vastaavia näytteitä 1 kertaa vuodessa. Tämän lisäksi Jyrkän vedenottamo pitää lisätä seurantaan. Savon Voima Oyj:n velvoiteseuranta-analyysiin ei sisälly Talvivaaran käyttämien kemikaalien seurantaa.

Raportointi

Poikkeus- ja häiriötilanteiden raportointi terveydensuojeluviranomaiselle on ollut puutteellista. Näistä tilanteista tulee tiedottaa myös terveydensuojeluviranomaista.

Tarkkailutulokset pitää jatkossa julkistaa viipymättä koostetusti yhdessä paikassa avoimessa internetissä.

Iisalmessa 12.12.2013

Iisalmen Luonnon Ystävien yhdistys ry:n puolesta

Jarmo Yliluoma
puheenjohtaja

Pertti Kaarakainen
rahastonhoitaja